

Anton Mohr:

Nederlagets fasit.

Aftenposten 5. juli 45

117351
Aftenposten
5. juli 1948

I en tidligere artikkel har vært skildret hvilke mennesketap krigen må antas å ha voldt Tyskland. Likeså hvor vanskelig landets ernærings situasjon i dag fortøner seg.

Nederlagets fasit er imidlertid et mangesidig problem. Her skal pekes også på enkelte andre faktorer som i denne forbindelse har sin store betydning.

En av dem — og sikkert ikke den minst viktige — er det glødende hat som tyskerne gjennom sin brutale krigsførsel har framkaldt mot seg nesten overalt i verden. Allerede for flere år siden sa en norsk forretningsmann ganske åpent til meg at det første han skulle gjøre etter krigen var å sette et skilt i sitt butikkvindu med påskriften «Tyske varer føres ikke». Dette var altså lenge før redslene fra Buchenwald, Dachau og de andre konsentrasjonsleirene ennå var blitt alminnelig kjent. I dag må en formode at ikke bare norske, men også de fleste nøytrale lands forretningsmenn vil betenke seg både vel og lenge før de våger å skilte med tyske varer i sine vinduer.

Dette er en meget alvorlig affære. Og ganske særlig for et land der er så vanskelig stilt som nutidens og framtidens Tyskland.

Allerede i 1938 erklærte Hitler at Tyskland måtte «exportieren oder sterben». Dette gjelder i dag i enda langt høyere grad enn i årene før krigen. Det Tyskland som i sin tid vil framstå av fredstraktatene vil, etter menneskelig beregning, bli et sterkt beskåret og overbefolket samfunn som på sin egen jord og ved sine egne ressurser vanskelig vil være i stand til å livnære sin alt for tallrike befolkning. I høyere grad enn kanskje noe annet land vil derfor Tyskland være henvist til gjennom en storstilt eksport å skaffe seg de nødvendige betalingsmidler til livets opphold.

Den mur av hat som tyskernes brutale krigsførsel og ganske særlig skildringene av grusomhetene i konsentrasjonsleirene har skapt omkring riket, er derfor for tyskerne en nesten likeså tragisk begivenhet som selve nederlaget. — Det tyske folk har gjennom disse helt unødvendige grusomhetene selv satt et parlastempel på seg som det vil kreve mange års, kanskje generasjoners, arbeid å få avvasket. — Overalt i verden vil tyske forretningsmenn i årene framover bli møtt med en uvilje og en mistenksomhet som i høy grad vil vanskeliggjøre deres virke.

Og dette vil så visst være vanskelig nok allikevell Tyskland av i dag er en ruinmark hvor så å si alt er ødelagt. En må her erindre at bombingene i de siste månedene ikke bare rammet de store industristeder — også tallrike små og middelstore byer ble etterhånden jevnet med jorden.

Og selv der hvor en enkelt fabrikk ennå måtte være intakt, mangler den vanligvis de nødvendige råmaterialer, og den har for tiden liten eller ingen utsikt til å kunne skaffe seg disse. Viktig er det i denne forbindelse også at, etter engelske kilder, hele 95 prosent av Tysklands store verkstedindustri er blitt totalt ødelagt. Muligheten for innen rimelig tid å få de utslitte anlegg reparert og fornyet er derved blitt sterkt forringet.

Men nazismen og krigen har ikke bare ødelagt maskinene. Nesten enda verre er det at de også i høy grad har ødelagt menneskene, i et hvert fall sterkt nedsatt deres arbeidsevne. Jeg tenker her ikke bare på krigens direkte offer, på dens sårede, blinde og lemlestede, men på de manglende faglige kunnskaper også hos dem som krigen har spart. Den alminnelige tyske soldat har jo ikke bare ofret de seks årene i hvilke han har deltatt aktivt i krigen. Allerede før det har de fleste av dem måttet gjennomgå en flerårig, sterkt militært preget oppdragelse i Hitlerjugend og deretter minst 2 års militær utdanning. Men det vil igjen si at hele den tyske mannlige befolkning i det siste halve snes år lite eller intet annet har lært enn å marsjere, kjempe og slåss. Om en viste særlige anlegg for musikk, en annen for litteratur, en tredje for kjemi

var i seg selv ilkegyldig. Overalt og i alle forhold var de militære hensyn de ene avgjørende.

Med den følge at det tyske folk, som en gang var Europas kunnskapsrikeste, i dag antagelig er et av de mest uvitende. Allerede før krigen sa en kjent norsk læge en gang til meg: «Det er helt overflødig for oss læger lenger å reise til medisinske kongresser i Tyskland. De eldre læger, de som hadde sin utdanning allerede fra før forrige verdenskrig, er selvfølgelig til dels førsteklasse folk. Men deres erfaringer kjenner vi allerede. Og de yngre tyske læger har svært lite å lære oss. Deres utdanning har vært alt for mangelfull. Studietiden er skåret betenkelig ned og attpå til bruker de en meget vesentlig del av studieårene til å marsjere og eksersere».

Og som det er med lægene er det også med de fleste andre yrker i Tyskland. Overalt har den meningsløst lange krigs- og militærtjeneste ødelagt eller i et hvert fall sterkt nedsatt den faglige dyktighet. Enkelte unntagelser finnes jo. Rustningsindustrien har således blomstret og utviklet seg som aldri før. Dens menn er sikkert så høyt utdannet som noen. Men etter menneskelig beregning vil i de nærmeste år nettopp rustningsindustriens produkter bli lite etterspurte i Tyskland.

I det hele synes nettopp de nærmeste år, og kanskje især den første forestående vinter, å skulle bli de mest kritiske for Tyskland. Uten hus, uten redskap, uten maskiner, med dårlige klær og lite mat er det å frykte at det blir en fimbulvinter Tyskland går i møte. — Om ikke for det tyske folk, så i egen interesse — for å forebygge epidemier, uroligheter og opptøyer — vil de allerte sikkert gjøre hva de kan for å lette forholdene. Men kan de gjøre noe? Og kan de framfor alt gjøre tilstrekkelig?

I en følgende og siste artikkel skal jeg søke å legge fram enkelte momenter til klargjøring av dette emne.